

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף פה

הגמרא מקשה על דברי ריש לקיש לעיל הסובר שאבר שאין בו כזית בשר במקם שבירה אין בו איסור שבירת עצם:

מיתיבי: אבר של קרבן פסח שיצא מקצתו מחוץ לירושלים ובכך נפסל אותו מקצת שיצא החוצה, חותך את הבשר במקום שיצא החוצה עד שמגיע לעצם, ואח"כ מקלף את הבשר מעל העצם עד שמגיע למקום שבו מתחברות שתי עצמות, וחותר שם ומפריד את העצמות ומשליך את העצם שיצאה החוצה (= הוא עושה כך כיון שאסור לשבור עצם בקרבן פסח). ומכאן קשה לריש לקיש - מדוע שלא יקלף את הבשר במקום יציאתו החוצה וישבור שם את העצם, והרי לאחר שיקלוף כבר אין שם כזית בשר?

תרוץ א': אנו חוששים שמא כשיכה על העצם לשוברה תיסדק העצם לאורכה ותישבר אף במקום שיש עליו כזית בשר. תירוץ ב': מדובר בקולית, כלומר עצם העליונה של הירך שיש בתוכה מוח ואסור לשבור שם.

תנן התם: חכמים גזרו שהפיגול (= קרבן שנפסל מחמת מחשבה פסולה של הכהן המקריב) והנותר מטמאים את הידים.

הטעם שהפיגול מטמא: לפי שיש כהנים החשודים לפגל את הקרבן משום איבה, וגזרו שהפיגול יטמא את ידיו כדי להטריחו ליטול ידיו לפני שיגע בקודש וימנע מלפגל. הטעם שהנותר מטמא: לפי שיש כהנים המתעצלים באכילת קדשים, וגזרו שהנותר יטמא את ידיו כדי להטריחו ליטול ידיו ולא יתעצל באכילת הקדשים.

יש הסוברים שהשיעור (של הפיגול והנותר לטמא את הידים) הוא בכזית כאיסור אכילתו שהוא בכזית, ויש הסוברים שהשיעור הוא בכביצה כשיעור אוכל לטמא אחרים שהוא בכביצה.

(המשך בדף הבא ↓)

הגמרא מסתפקת האם גזרו טומאה על קרבן שיצא מחוץ למקומו (= בקרבנות מסויימים מחוץ לעזרה, ובקרבנות אחרים מחוץ לירושלים).

טומאת בית הסתרים: מקום החיבור של החלק של הבשר שיצא מחוץ למקומו עם החלק שלא יצא, והוא מקום פנימי ונסתר שאינו נראה.

חיבורי אוכלין לאו חיבור וכו': רבינא סובר שחיבור בין שני חלקי מאכל לא נחשב לחיבור, כיון **'דמפרתי דמי'** כלומר שהם כמופרדים זה מזה. וממילא אין זה נחשב ל'בית הסתרים', והבשר הכשר נטמא מחמת הבשר הפסול שיצא חוץ למקומו.

המוציא בשר פסח מחבורה לחבורה: בפסוק כתוב 'לא תוציא מן הבית מן הבשר (חוצה)' לכאורה דווקא להוציא מהבית אסור, אבל באותו בית מניין שהוא חייב מלקות?

אמר רב אמי: מכיון שכתוב בפסח לשון 'הוצאה' ('לא תוציא') - אנו לומדים ממלאכת 'הוצאה' בשבת שאינו חייב עליה עד שיעשה 'עקירה' מהחבורה האחת 'הנחה' בחבורה השניה, כך גם כאן לחיוב מלקות.

היו סובלים אותן במוטות: 'פרים הנשרפים' (כגון פר ושעיר של יום הכיפורים) דינם להישרף מחוץ לשלושה מחנות (דהיינו העזרה, הר הבית, והעיר ירושלים). הכהנים היו מניחים אותם על מוטות, וסוחבים אותם למקום שריפתם. הדין הוא שכאשר יצאו הכהנים הסוחבים אותם מהמחנה הראשון (העזרה) - נטמאו בגדיהם שעליהם. כאשר יצאו הכהנים הסוחבים ראשונים חוץ לחומת העזרה נטמאו בגדיהם - אפילו שעוד לא הספיקו הכהנים הסוחבים מאחורה לצאת. והרי נאמר בדין זה לשון 'הוצאה' ('הוציא את הפר אל מחוץ למחנה') ומדוע נטמאו לפני שנעשתה 'הנחה' לפרים מחוץ למחנה?

משנה: אבר מקרבן פסח שיצא מקצתו מחוץ לחומת ירושלים: ואסור לאכול את הבשר היוצא, אך גם אסור לשבור את העצם – חותך את הבשר במקום שיצא בעומק עד שמגיע לעצם, ואז קולף את הבשר שלא יצא עד ה'פרק' שבו מתחברים שתי עצמות, ובפרק חותך ומפריד את העצם שיצא מקצתה ומשליכה (עם הבשר שיצא שעליה).

מן האגף ולפנים: 'האגף' הוא מקום הגפת הדלת שבשער, דהיינו השטח של עובי החומה (העומק של השער). מהקצה הפנימי של האגף – נידון כפנים ירושלים,

ומהקצה החיצוני שלו נידון כחוץ (לגבי בשר שיצא משם). הגמרא תבאר מה דינו של שטח האגף עצמו?

גמרא: וכן לתפילה: האם העומד מחוץ לאגף מצטרף למניין של עשרה לתפילה. (תוספות חולקים וסוברים שלכולי עלמא לא מצטרף, והנידון הוא האם יכול לענות לקדיש וקדושה).

שערי עזרה ושערי ירושלים: הדין 'מן האגף ולפנים כלפנים' - מדבר על חומת ירושלים שלא נתקדש בה האגף עצמו. אבל הדין 'מן האגף ולחוץ כלחוץ' - מדבר על חומת העזרה שנתקדש בה האגף.

שער ניקנור: הוא השער המזרחי שבעזרה. האגף של שער זה לא התקדש בשביל המצורעים שאסורים להיכנס לעזרה, אבל צריכים שיזו על בהונות ידם ורגלם הימנית ביום השמיני לטהרתם (לאחר שטבלו בשביעי ועדיין מחוסרי כיפורים – שעוד לא הוקרב קרבנם ואסורים להיכנס לעזרה). הם עומדים בשער ניקנור ומכניסים את בהונתיהם לתוך העזרה.

גגין ועליות לא נתקדשו: הגגות של בתי ירושלים אינם קדושים בקדושת ירושלים, וכן גגות הלשכות שבעזרה אינם קדושים בקדושת העזרה.

כזיתא פסחא: בלבד היה נשאר לכל אחד מבני החבורות הרבות שאכלו את הפסח בירושלים.

הליליא פקע איגרא: מעוצמת שירת המון העם את ההלל, היה נדמה שהגגות מתבקעות. לכאורה ההלל נאמר לאחר סיום אכילת הפסח במקום האכילה על הגג?

אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן: 'הפטרה' = 'סיום'. אין מסיימים את אכילת הפסח באמירת 'אפיקו' (=הוציאו) 'מן' (=כלי אכילה. כלים = 'מאני') בכדי ללכת לגמור את האכילה במקום אחר.